

Kantele

taikka

Suomen Kansan,
sekä Vanhoja että Nykysempiä
Runoja ja Lauluja.

Ensimmäinen Osa.

Koonnut ja pranttäyttännyt

ELIAS LÖNNROT,

Philosophian Candidati.

H E L S I N K I

Prantätty Wafeniulfsen luona Wuonna 1829.

*Laulan ilman lainehilla,
Vetoselta vierettelen;
Jot' on iltani kuluksi,
Aamuni ali menisi,
Huoppeneisi huomeneeni.*

Esipuhe.

Suomalaisille lukioille annan minä tässä ensimmäisen osan Runoista, joita minä viimeikesänä ylimaassa kokoilin. Alku mitäkin tehdessä kaunistaapi työn, mutta kaikesta työstä on alku myöskin vaikein. Tiettyäni tämän jätän minä pelvolla ensimmäiset kokeen! ymmärtäväisten käsiin! ja jättäisin vielä suuremmalla pelvolla, jot' en toivoisi kerällä, että kukin ite tutkistelllessansa asiata, näkisi yritykseni olevan vakaasta aikomuksesta. Vanhat Suomalaiset sanovat, ettei yrittänyttä laiteta, olkoon tämä sanottuna minuakin kohtaan.

Aikomukseni näiden Suomalaisten Runoin julistamisella on kahtalainen: ensiksi soisin, että yhteinen kansa, nähtyänsä heidän runonsa, olevan suuremmasta arvosta, kuin he ite niitä ovat tottuneet pitämään, ei enää kuin tähän asti on tapahtunna, heittäisi niitä, tahi vaihettäisi Ruotille murtaviin lauluiin; toiseksi toivoisin niistä ei ainoastansa jotain voittoa ja etua Suomen kielelle, vaan myöskin jonkunlaista tiedonlisäntöä esivanhem paimme menneistä ajoista, joidenka muisto aina on meille rakas ja huvittava, samalla tavalla kuin miehelle lapsuudensa muistot ovat rakkaat ja ihanat.

Jälkimmäistä tarkoitustani paremmin auttaakseni, saan minä tässä nimittää pitäjät, joissa minä tapasin kunkin tässä Osassa olewista runoista. Kesälahdelta peräisin ovat *Laulajan alkuruno*, *Rukous mehtään mennessä*, *Rukous peuraa pyytäissä*, *Rukous jänistä pyytäissä*, *Karhun päälliset*, *Uhrisanat saaliin jälestä*, *Käärmeen lumoussanat*, *Hylkeen synty*, *Wäinämöisen kiellot*; *Karmalan työstä* laulo minulle työmies Valamon luodosta; *Rikkeistä Kurikassa*, *Sanan saaminen* ovat Kiteeltä; *Kosiominen*, *Rukous sotaan lähteissä*, *Ohon sanat karjan ulos laskeissa*, *Sulhaisen kotiin saatua*, *Lemmen nosto*, *Lasta uneen kyövettäissä*, *Sairaita kylvettäissä*, *Laulajan alkuvirsi*, *Nimismies Mantelin ryöstöstä*, *Paimenten koirasta* Ilomatsilta; *Wäinämöisen lähtö Pohjan sotaan* Taipaleelta; *Sorveuksen laskemisesta* Juuvan kappelilta.

Kiitollisuudella nimittäisin minä ite kunkin runoniekan, vaan kuin heistä useammat pyysivät, minua vaikenemaan, niin tapahtukoon heidän tahtonsa. Toivottava olisi että he tästälähin ei estelisi heitänsä runojansa julistamasta, vaan rohkeudella mitä milläkin on muistossa, tahi itetekemiä, tahi muualta opittuja, antaisit yhteiseksi hyväksi, ennen kuin ne iäti tulevat heidän pois mentyänsä unotettuiksi. Helsingistä 6 Heinäkuussa 1829.

E.L.

Sisälläpito:

Wanhoja runoja [899]

Laulajan alkuruno [26].....	1
Wäinämöinen walmistaikse Pohjolan sotaan [104].....	1
Kosioiminen [92].....	2
Rukous sotaan lähteissä [29].....	2
Mehtämiehen rukous [85]	3
Rukous Peuraa pyytäissä [158].....	4
Rukous jänistä pyytäissä [53].....	5
Karhun päälliset [30].....	5
Uhrisanat saaliin jälestä [19].....	5
Ohon sanat karjan ulos laskeissa [39].....	6
Käärmeen lumoussanat [21].....	6
Hylkeen synty [33]	6
Kosia [49].....	7
Lemmen nosto [81]	7
Wäinämöisen kiellot [12]	8
Lasta uneen kylwettäissä [35]	8
Sairaita kylwettäissä [33]	8

Nykysempiä runoja ja lauluja [586]

Laulajan alkuvirsi [23].....	
Sorweuksen laskemisesta [136]	ei mukana
Nimismies Mantelin ryöstöstä [111]	ei mukana
Paimenten koirasta [78]	ei mukana
Karmalan tytöstä [35].....	ei mukana
Rikkeistä Kurikassa [190]	ei mukana
Sanan saaminen [13]	ei mukana

Laulajan alkuruno

[Kesälahti]

Läkkääm langot laulamahan,
Heimokset heläjämähän,
Sukuvirttä suoltamahan,
Laivirttä laulamahan!
5 Jos ei muut lihavat laula,
Verevämmät vierettele,
Niin mä laulan laiha poika,
Kuiva poika kuikuttelen,
Mies veretön vierettelen
10 Ennen saatuja sanoja,
Ennen eukon neuvomia,
Äitini opettamia,
Vanhemman varustamia.

Vaan ois muitakin sanoja,
15 Toisiakin lausehia
Tallehella taskussani,
Alla vyöni ansahassa.
Net on saamani sanani,
Omat virret oppimani,
20 Tiepuolista tempomani,
Kanmarvoista katkomani,
Risukoista riipomani,
Vesoista vetelemäni,
Paimenessä käyessäni
25 Mustan Muurikin jälessä,
Kimmon kirjavan perässä.

Väinämöinen valmistaiske Pohjolan Sotaan

[Taipale]

Vaka vanha Väinämöinen
Teki tieolla venettä,
Lato purtta laulamalla.
Sai venehen valmihiksi,
5 Latoneeksi puisen purren.
Sitte vanha Väinämöinen
Oli ehtivä hevosta,
Kulkeissa kuunteleva.
Löysi hiekalta hevosen,
10 Kultaturvan kuusikolta,
Aholta hopiaharjan.
Pisti suitet kullan suuhun,
Päitensä hopiapäähän,
Ite istuupi selälle.
15 Ajo matkoa vähäsen,
Pikkuruisen piirahteli;
Löysi purren itkemästä,
Venosen valittamasta.
Kysytteli, lausutteli:
20 »Mitäs itket puinen pursi,
Venet hankainen halajat?»
Pursi taiten vastoaapi:
»Puisuuttani itken muka,
Hankauttani halajan;
25 Sanottihin tehtäissä
Saatavan sotivenettä,
Sotapurta puuhattavan;
Tuovan täyteni rahoja,
Alukseni aartehtia.
30 Eipä viety vainotielle,
Sotitielle työnnettynä.
Pahimmatkin maan matokset
Alla kaarteni asuvat,
Ilkeimmät ilman linnut
35 Pesän päälläni pitävät.»
Vaka vanha Väinämöinen
Kysytteli, lausutteli:
»Tokkos juokset soutamata,
Airoilla avittamata,
40 Puhumata purjehelle?»
Pursi taiten vastoaapi:
»Eipä mun sukuni muukan,
Eikä toinen joukkioni
Juokse sormin soutamata,
45 Airoilla avittamata,
Puhumata purjehelle.»
Vaka vanha Väinämöinen
Kysytteli, lausutteli:
»Joko juokset soutamalla,
50 Airoilla avittamalla,
Puhumalla purjehelle?»
Pursi taiten vastoaapi:
»Jopa mun sukuni muokin,
Sekä toinen joukkioni
55 Juoksee sormin soutamalla,
Airoin avittamalla,
Puhumalla purjehelle.»
Vaka vanha Väinämöinen
Koko kansoa kokohon;

60 Lato ensin laitapuolen
Sukapäitä sulhasia,
Miekkamiehiä jaloja;
Lato toisen laitapuolen
Tinapäitä neitosia,
65 Vaskivöitä vaimoloita.
Saipa venehen vesille,
Sotalaivan lainehille,
Ite istuupi perähän,
Kokan kultasen kuvulle,
70 Melan vaskisen navalle,
Laski päivän maavesiä,
Toisen souti suovesiä,
Kolmannen merivesiä.
Päivän kolmannen perästä
75 Jo näkyypi Pohjan portti,
Kirjakansa kiimottaapi.
Vaka vanha Väinämöinen
Souti suoraa sujotti
Pitkin Pohjolan jokia.
80 Pohjan poikaset porisi,
Paha parvi pauhoaapi:
»Astu jalka ensimmäinen,
Rapahuta rannoillen!»
Astu jalan ensimmäisen,
85 Rapahutti rannoillensa;
Toki toisenkin osasi.
Pohjan poikaset porisi,
Paha parvi pauhoaapi;
»Tule Pohjolan pihalle!»
90 Meni Pohjolan pihalle.
»Tule Pohjolan tupahan!»
Mene Pohjolan tupahan.
Siell' on miehet miekka vyöllä,

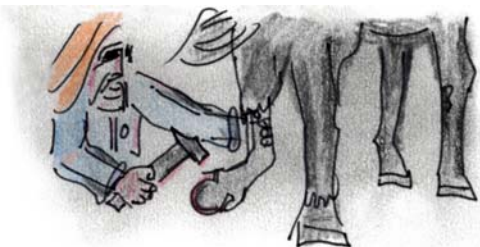

Urohot sotaaseissa,
95 Vaimot vaskivaljahissa,
Tyttäret tinasiiloissa.
Siitä vanha Väinämöinen
Veti miekan vaskivyöltä,
Tuliterän sai tupesta;
100 Välähytti kultavästi,
Haalotti terä hopea
Väinämöisen västellessä.
Listi kuin nauriin napoja
Päitä Pohjan poikasien.

Kosioiminen

[Ilomantsi]

Kesät kengitin hevoista,
Talvet tallikonkaria;
Valjastin tulisen ruunan
Tulisella tantereella;

- 5 Vesi tippu vemppeestä,
Rasva rahkehen nenästä.
Emoseni vaimo vanha!
Kunpas paitani pesisit
Mustan käärmehehen verellä,
10 Kesäkuilla kuivoaisit.
Emoseni vaimo vanha!
Hae sukani, saa räätini,
Haappa varvashattarani.
Lähen Hiiestä kosihin,
15 Vuoresta valantehestä.
Käy nyt Jesus kelkkahani,
Jumala rekoseheni,
Koska jouvun juohtotielle,
Ajotielle aikauhun
20 Jouvuin neitosen kotihin,
Tupa oli täynnä tuppisuita,
Jakku miehiä jaloja,
Kolpitsa konovolia,
Peripenkki tietäjiä,
25 Ovensuu osajaivia,
Sivuseinä laulajoiita.
Nuot laulovat Lapin virttä,
Hiien virttä vinguttivat.
Ulkoo mä runoja kuulin,
30 Läpi seinän laulajoiita,
Läpi sammalen sanoja.
Ite löihemme runoiksi,
Laikatimme laulajaksi.
Laulon mä mokomat miehet
35 Kissan kirjavan rekehen.
Kissa tuonne kiiättääpi
Lapin laajahan salohon,
Kuss' ei kule karjan kynsi,
Vaella hevosen varsa.
40 Laulon vielä mokomat miehet
Rutjan koskehen kovahan,
Johon puut päin putovat,
Hongat latvoin lankiaapi.
Laulon mä mokomat, miehet
45 Lapin laajalle lahelle,
Miesten syöjälle selälle,

- Urosten upottajalle,
Josta velhot vettä juovat,
Tulikulkut tuiovatten.
50 Ja laulon mokomat miehet
Suin sytehen, päin vetehen,
Käsin Kalman kattilahan,
Koprin ilmahan kovahan;
Polvin hyytä hyppämähän,
55 Säärin jäätä särkemähän,
Riitettä repäsemähän.
»Anna eukko tyttöäsi,
Sekä nuorta morsianta».
»Äsken annan tyttäreni,
60 Sekä nuoren morsiamen,
Kuin suistat suet saloista,
Karhut kahleisiin asetat.»
Mä suistin suet saloista,
Karhut kahleisiin asetin;
65 Panin suet suitet suuhun,
Karhut rautakahleisiin.
Anna eukko tyttöäsi,
Sekä nuorta morsianta.
»Äsken annan tyttäreni,
70 Sekä nuoren morsiamen,
Kuin sä kynnet kyisen pellon,
Käärmeheisen käännettelet.»

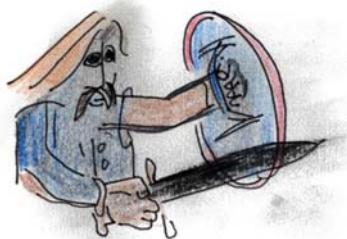
- Minä kynnin kyisen pellon,
Käärmeheisen käännettelein,
75 Anna eukko tyttöäsi,
Sekä nuorta morsianta.
»Äsken annan tyttäreni,
Sekä nuoren morsiamen,
Kuin sä kylvet kuuman saunan,
80 Kuuman saunan rautalauan,
Vastan rautasen keralla.»
Minä kylvin kuuman saunan,
Kuuman saunan rautalauan,
Vastan rautasen kerällä.
85 Anna eukko tyttöäsi,
Sekä nuorta morsianta.
»Jo nyt annan tyttäreni,
Sekä nuoren morsiamen,
Korpillen Kojon pojalle,
90 Ite Iivari Kojollen.»
Käy nyt neitonen rekehen,
Lähe Jesus kelkkahani!

Rukous sotaan lähteissä

[Ilomantsi]

Ukoni tulinen turkki,
Vaippa vanhan Väinämöisen
Taivahasta tuotakohon,

* *Ukkoni tulinen turkki
Ämmäni palava paita
Tuonelasta tuotakohon*

- Päälleni puettakohon,
5 Koska tulen tuimaan sotaan,
Tasapäähän tappelohon.
Tee Jesus kivinen kilpi,
Tarha rautanen rakenna,
Jonka suojasta sotinen,
10 Jonka tapellen takoa;
Ettei minuun piilit pysty,
Terärauat tee vikoa,
Vaikk' ois vaskesta valettu,
Tai huotava hopea,
15 Terä kullan kuuraeltu.
Terä silytksi syseä,
Kärki käännä käppyrähän.

Väinän tyttö kultakulma,
Vaskihelma, vyö hopea
20 Vettä vänkille vetäse
Yheksästä lähtehestä,
Kolmein korttein nenästä,
Jot' ei ruuit rupsahtaisi,

Mehtämiehen rukous

[Kesälahti]

Tuolta korpi kuumottaapi
Tuolta siintääpi sinervä
Tuonne mieleni tekisi
Aivoni ajattelisi
5 Muien miesten mehtimaille
Urosten eräsaloille
Koirani keränä vieri,
Sukseni maan matona
Mun metälle mennessäni,
10 Ja salolle saassani.*
Miiritär metän minia,
Kuuritar metän kuningas!
Mä sun kullin kuikuttelen,
Hopehilla houkuttelen.
15 Paah nyt metät miekka vyölle,
Salot kalpio kätehen,
Vanhat hongat vaski vyölle,
Kuuset kultakalkkaroihin;
Paah kuin panit muinoseelta
20 Sinun antiaikoinasi;
Mun mettälle mentyäni
Ja salolle saatuani,
Korvelle kohottuani,
Mäen päälle päästyäni,
25 Kuuna paisto kuusen oksat,
Päivänä petäjän latvat;
Kuuna paisto kuullut poika,
Päivänä tytär pätövä.
Mielly mehtä miehiisi,
30 Tammeinen uroihisi,
Lepy lehto, kostu korpi,
Taivu ainoa Tapio;
Lepy minun miehilleni,
Kostu minun koirilleni.
35 Eipä miesten muienkahan
Sinisemmät silmäripset,
Koreamat kulmakarvat,
Kuin on meiän miehilläkin.
Eipä miesten muienkahan,
40 Mehtikoirat kultasemmat,
Kultasemmat, kuulusemmat,
Kuin on meiän miehillämmä,
Eikä miesten muienkahan

Eikä lukko laukiaisi,
25 Pahat jauhot paukahtaisi
Eikä lyiyt miestä löisi,
Tinapallit paistoaisi,
Pii, pii! piä varasi,
Salttipietari sanasi

Sukset hoikat hopehesta,
45 Sauvat vaskesta valettu,
Anna koiran kohti juosta,
Anna julki julkotella,
Penun julki julkotella,
Saata kontion kotihin
Eli petran palkaille.
50 Ota kultanen kurikka
Eli vaskinen vasara,
Jolla korvet kolkuttelet,
Salot synkät sylkyttelet,
Että vilja virtoaisi,
55 Sekä karja karkuaisi,
Miehen ehtivän etehen,
Veä Virosta, tuo Turusta,
Kiikkalasta, Kaakkalasta,
Pimeästä Pohjolasta,
60 Lapin synkiltä saloilta;
Saata tällen saarekselle,
Tälle kummulle kuleta,
Minun pyytöpaikoilleni,
Minun saalissalmilleni,
65 Jota saalis saataisihin,
Erän toimi tuotaisihin,
Minun pyytöpäivinäni,
Sinun antiaikoinasi.
Vaan jos mehtä merkin annat,
70 Niin sano salon isäntä:
»Ei tule turkkia yhestä,*
Hattua kahen nahasta
Vaan jos sä satoja annat,
Tuhansia tuppaelet,
75 Niin mä verkahan vetäinän,
Panein saksan palttinoihin;
Sillat silkin, suot sametin;
Verkahan vetelät paikat,
Pahat, paikat palttinoihin,
80 Metän ukko hallaparta,
Metän kuulusa kuningas!
Lyöte lykkyvaatteisihin,
Antipaitoisi paneite!
Laske juoni juoksemahan,
85 Virka vippelehtämähän.

Rukous peuraa pyytäissä

[Kesälahti]

Typeryyttä itki tyhjä,
 Vajouttansa valitti:
 Missä antaja asuupi,
 Elääpi hyvä emäntä,
 5 Puhas muori puuhoaaapi?
 Tuolla antaja asuupi,
 Elääpi hyvä emäntä,
 Puhas muori puuhoaaapi;
 Sakaroilla sarvilinnan,
 10 Metän Innan liepehillä
 Mitä tuo tekeepi tuolla?
 Luista linnoa tekeepi,
 Kynsistä kyhäeleepi,
 Annikka avainpiika,
 15 Eeva piika pikkurainen,
 Soitellos mesinen pilli,
 Símapilli piiparoita
 Korvalla ehon emännän.
 Et emäntä liennekähän,
 20 Jos et piikoa pitäne,
 Sata piikoa pitäne,
 Tuhhat muuta käskylläistä,
 Pihtipuolisen pitäjää,
 Karjan kaiken hallihtiaa,
 25 Vallihtiaa viljan kaiken;
 Piteliää pitkän karjan,
 Suuren juonen juhteliaa.
 Laske laapi lampahasi
 Minun pyyntipaikoilleni,
 30 Käytävillen keinolleni,
 Lumikki tytär Tapion!
 Luikuta lumikkiani
 Tämän ilman kannen alle,
 Kohti miestä pyytävää,
 35 Kohti konstia uroota,
 Vasten vaimon kannettua;
 Anna juosta joutuisasti,
 Vikevästi viiletellä,
 Kuin ei täyvy tännempöä,
 40 Niin tuo tuolta tunnempoa
 Yli kahtojan kaheksan,
 Yli pyytäjän yheksän
 Minun pyytöpaikoilleni,
 Käytävillen keinolleni;
 45 Takoa Tanikan linnan,
 Pohjan penkereen perältä;
 Paikoilta papittomilta,
 Mailta ristimättömiltä,
 Nimen tietämättömiltä,
 50 Kirkon seihemän seliltä,
 Anna juosta joutuisasti,
 Vikevästi viiletellä,
 Hiien poika pikkurainen,
 Hyppääjä hyvän selän!
 55 Ota kultakannuksesi
 Hopeaisen orren päästä,
 Kultasesta lippahasta,
 Vaskisesta vakkasesta;
 Sillä kutkuta kuvetta,
 60 Sekä kaiva kainaloita;
 Anna juosta joutuisasti,
 Vikevästi viiletellä,
 Kohti miestä pyytävää,
 Kohtia konstia uroota,
 65 Vasten vaimon kannettua,
 Vaskisissa valjahissa,
 Kultasissa kahlehissa.
 Tästä tänne tie meneepi,
 Rata uusi urkeneepi,
 70 Mennä suuren, mennä pienen.
 Täst' on sillat silkin pantu,
 Sillat silkin, suot sametin,
 Palttinoiin pahimmat paikat,
 Pahat paikat palttinalla,
 75 Pantu saksan palttinalla,
 Veran äärillä veetty.
 Ukkonen isä ylinen,

Mies on vanha taivahinen
 Ota kultanen kurikka,
 80 Hopeiasen orren päästä;
 Sillä sivalla sivuja,
 Komautta konkeloa,
 Säväytä säikälettä;
 Pane luut lotajamahan,
 85 Säätet säikälehtämähän.
 Metän armas antimuori,
 Metän piika pikkurainen!
 Millon vilja virtooapi,
 Kuin hän tahtooi yliten,
 90 Sillon aitoa ylennä;
 Millon tahtooi alaten,
 Sillon aitoa alenna,
 Kuin ei vilja vierimällä,
 Sillon aita annollansa,
 95 Anna juosta joutuisasti,
 Vikevästi viiletellä;
 Tälle maalle tultuasi,
 Puna lanka portahaksi
 Päälliten tulisen kosken;
 100 Sillat silkillä siota,
 Pahat paikat palttinalla,
 Veran äärillä vetele,
 Pane pursto purjeheksi,
 Seilo seiliksi rapaja.
 105 Anna juosta joutuisasti,
 Vikevästi viiletellä,
 Ilman päiten vierimätä,
 Sikloin sivuamata.
 Ota vihta viiakosta,
 110 Koivu korpinotkelmosta;
 Jok' ei virkku juoksemahan,
 Sitä siimalla sivauta,
 Nahkaruuskalla napauta,
 Kiiätä kiven mujuilla,

115 Papeloilla paah perästä.
 Ota vihta viittä syltää,
 Koivu kolmia tapaja,
 Jolla vitot viljoasi,
 Karkottelet karjoasi.
 120 Utu tyttö, neito terho,
 Luonnotar, tytär Tapion!
 Sieklo sieklalla utuja,
 Uroon tuuhun tuntemata,
 Miehen vainun vainumata.
 125 Utu silmille sivalla,
 Terhen korville karista,
 Lehtisilmä, haahen lanka!
 Pyyvyys kahtia jakoa;
 Jonka saatat saalihiksi,
 130 Suuta silkillä sitaise,
 Käännä päättämäärälleen,
 Jok' ei pieksä pellavoita;
 Eikä liinoja levitä.
 Pistä pellavapivosi,
 135 Sekä kultakuontalosi
 Hopeaisen orren alle,
 Tuona yönä ensimmäisnä,
 Toisna yönä keskimäisnä,
 Vikon päästä viimeistäin.
 140 Tuoppas tuota tuulillain,
 Tuulillain, tuiskullain,
 Säilläin ja sateillain,

[=vitsot]

[=seulo seudalla]

- Kohti miestä pyytävää,
 Kohti konstia uroota,
 145 Vasten vaimon kannettua,
 Eipä miesten muienkahan
 Sinisemmät silmäripset,
 Koreammat kulmakarvat,
 Jalan heitto hempeämpi
 150 Kuin on miesten meidänkin;

- Eikä miesten muienkahan
 Silkkiset sukan sitehet,
 Hopeaiset housun nauhat.
 Lyöppä Ukko utta puuta,
 155 Sävyttä säikälettä,
 Komautta konkeloa
 Viljan syntymäsiolla,
 Rahan karvan kasvinmaalle.

Rukous jänistä pyytäessä.

[Kesälahti]

- Ukkonen isä ylinen,
 Mies on vanha Taivahinen!
 Nosta pilvi luotehelta,
 Toinen lännestä lähettä,
 5 Kolmas kohota koilta;
 Syrjin yhtehen syytä,
 Lomatusten loukahuta.
 Saappa mettä varvulleni
 Vetisestä taivahasta,
 10 Sima pilvestä pirota
 Varvulleni keskimäiseen.
 Muut täst' on vihavat varvut,
 Vaan yks' on metinen varpu,
 Jok' on latvoin laskettuna,
 15 Latvoin laskettu lumehen,
 Tyvi on käätytä taivosehen.
 Latva pihäitä pitääpi.
 Tyvi jousta jännittääpi.
 Eilen mä kävin metässä,

- 20 Kolm' on linnoa metässä;
 Yks' on puinen, toinen luinen,
 Kolmas on kivinen linna,

- Se linna Evestin linna.
 Kuns' on kultaikkunoa
 25 Kunni linnan kulmanteella [=Kunkin]
 Mä katon sisähän noista,
 Siellä antajat asuvat
 Ja viruvat viljan eukot.
 Käet on kultakäärehillä,
 30 Sormet kultasormuksilla.
 Annikka avainpiika,
 Eva piika pikkurainen!
 Mene aittahan mäelle,
 Laske laapilampahasi,
 35 Lupiluppakorvasesi,
 Anna juosta joutuisasti,
 Vikevästi viilletellä
 Muien sikloin sivute,
 Muien ansoin alate,
 40 Minun pyytöpaikoilleni;
 Käytävillen keinoilleni,
 Kohti miestä pyytävää,
 Kohti konstia uroota,
 Vasten vaimon kannttua.
 45 Jok' ei virkku juoksemahan,
 Sitä virkuta vitalla;
 Lyöppä virkuksi viatlla,
 Nopeasti nuoran päällä;
 Joka tieltä pois meneepi,
 50 Tiellen korvasta kohenna,
 Nahkaruoskalla napauta,
 Kiiätä kiven mujuilla,
 Papeloilla paah perästä.

Karhun päälliset

[Kesälahti]

- Mehtolan metinen muori,
 Metän kultanen Kuningas!
 Tule nyt häihin härkösesi,
 Pitkävillasi pitohon.
 5 Otan nenän Oholtani,
 Vainun tuntemattomaksi;
 Otan korvan Oholtani,

Korvan kuulemattomaksi:
 Otan silmän Oholtani,

- 10 Silmän näkemättömäksi;
 (Kuin sitte pääkallo saatetaan petäjään).
 Lähe nyt kulta kulkemahan,
 Rahan armas astumahan
 Kullaista kujoa myöten,
 15 Hopeaista tietä myöten.
 Täst' on sillat silkin pantu,
 Sillat silkin, suot sametin,
 Pahat paikat palttinalla,
 Veralla vetelät paikat.
 20 Ei tästä etäälle vieä,
 Vieään mäntyhyn mäelle,
 Petäjääseen pellon päähän.
 Siihen tuuli turvan tuopi,
 Aalto ahvenan ajaapi,
 25 Sivullais on siikasalmi,
 Luonais on lohiapajas,
 Juot vettä viereltäsi,
 Syöt tuoresta kaloa;
 Siin' on hyvä ollaksesi,
 30 Armas aikoeollaksesi.

Uhrisanat saaliin jälestä

[Kesälahti]

Metän ehtoisa emäntä,
 Metän kultanen Kuningas!
 Tule nyt kullat ottamahan,

- 5 Hopeat valittemahan.
 Iyempi liinasi levitä
 Alla minun kultieni;

- Kullan maahan tippumata,
 Hopean rivestymätä.
 Mull' on kullat kuunikuset,
 10 Toiset päivän selkeämmät,
 Kolmannet iänikuset,
 Isäni soasta saamat,
 Vetämät Venäeheltä,

- Taluttamat tappelosta,
 10 Alta Riian riitelemät.
 Minun kultani kuluvat,
 Hopeani hoikeneepi;
 Sinun on kullat karvasemmat.
 Minun on kullat kirkkahimmat.

Sanat jotka luetaan Karhulle (Kontiolle, Oholle) kuin karja keväällä ensimmäisen kerran lasketaan laitumelle

[Kesälahti]

- Missä Ohto synnytetty,
 Mesikämmen käännety?
 Luona kuun, tykönä päivän,
 Otavaisten olkapäillä.
 5 Sielt' on maahan lasketuina
 Kultasessa kätkyessä,
 Viitoissa hopeisissa.
 Ohtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 10 Älä sorra sontareittä,
 Kaaha maion kantajoa;
 Kun sä kuulet karjan kellon,
 Helkkävän hevosen kellon,
 Hivo hietahan nenäsi,
 15 Tunkee pääsi turpeeseen;
 Tai kule siikana sivute,
 Vetelete vein kalana
 Minun ruokaruohoistani,
 Minun henkiheinistäni.
 20 Ukko ylinen herra,

- Mies on vanha taivahinen!
 Pane panta pihlajainen,
 ympäri nenän nykyrän;
 Jos ei pihlaja pitäne,
 25 Niin sä rauasta rakenna.
 Vai jos rauan ratkaseepi,
 Ja vielä mennee vioille
 Suuhunsa tulinen tulppa,
 Lemmon lukko leuvoillensa.
 30 Metän Ukko hallaparta,
 Metän kuuluisa kuningas!
 Kätke koirasi kolohon,
 Rakkisi rapaja kiinni,
 Ite ilmonen Jumala,
 35 Tuonne taivojen takanen!
 Kuin katot katoksen alla,
 Niin kato katottomassa;
 Kuin sä hoitat huonehessa,
 Niin sä hoita hongikossa.

[=kaiset]

Käärmeen lumoussanat

[Kesälahti]

- Matoseni, mammoseni,
 Maan siika, siliä siika,
 Kulon kultasen alanen,
 Lehen lemmen juurehinen,
 5 Letti raunion alanen,
 Kieppi kannon juurehinen!
 Sykerräte sykkyrähän,
 Käperräte käppyrähän;
 Käyppäs tällen kämmenlle,
 10 Tälle sormellen sovitte.
 Sule suusi, peitä pääsi,
 Kätke kielesi käpeä.
 Villa suusi, villa pääsi,
 Villaset sinun vihasi,
 15 Villanen sinä itekin,
 Tunkee pääsi turpeeseen,

Mätä pääsi mättäsehen;
 Jospa tuolta pääsi nostat,
 Ukko pääsi särkeäpi

- 20 Pilvillä, pisaroilla
 Rakehilla rautaisilla.

Hylkeen synty

[Kesälahti]

- Vähä Väini Maunin poika
 Teki tieolla venettä,
 Laitto purtta laulamalla.
 Sai venonen valmihiksi.
 5 Sen katto kalan ketulla,
 Sorti sorvan suomuksilla,
 Hyyti hylkehen talilla
 Souteleepi, jouteleepi

- Ympäri Nevan jokia
 10 Nevan nientä kierteleepi.
 Huuti Huiko niemen päästä,

- Määräsi mäen takanen:
 „Kenen on vene vesillä,
 kenen laiva lainehilla?”
 15 „Vene vanhan Väinämöisen,
 Tuulen virkka, Turjan vilkka,
 Vetonen venehen vilkka”.
 Mies on nouseepi merestä,
 Aallosta ylenteleikse,
 20 Meren luotoin lukia,
 Veen kaloin kahtelia.
 Kuus' on kukkoa käestä,
 Kuus' kunni kukan nenästä;
 Kaikk' on täynnä raaniloita,
 25 Siit' on hyyty hylkeheksi.
 Jos olet pahoa tehnyt,
 Tule työsi tuntemahan;
 Vie pois vihasi tästä
 Keltasihin keuhkoisi,
 30 Mateihin matkoisi,
 Saata sappisi sisälle;
 Muuta viinaksi vihasi,
 Maioksi pahat makusi.

[=kunkin]

Kosia

- Lenti kokko koilta ilman,
Havukkainen halki taivaan;
Siipi taivoa tapasi,
Toinen vettä viepraeli.
5 Liitteleikse, laatteleikse,
Liitti miesten linnan päälle,
Nokalla kolisteleepi.
„Miesten linna rautakatto,
Ei tähän sisälle pääse”.
10 Kokko lenti koilta ilman,
Havukkainen halki taivaan;
Siipi taivoa tapasi,
Toinen vettä viepraeli;
Kahteleikse, käänteleikse,

- 15 Liitteleikse, laatteleikse,
Liitti naisten linnan päälle,
Nokalla kolisteleepi.
„Naisten linna vaskikatto,
Ei tähän sisälle pääse”.

Lemmen nosto

[Ilomantsi]

- Oli piika pikkarainen,
Kolmen sormen korkunainen,
Pikkusen pitunen vaaksan;
Tuollen ei tullut sulhasia.
5 Nostin Lemmen liehumahan,
Kunnian kukostamahan
Yli kuuen kirkkokunnan,
Yli kappelin kaheksan
Nouse Lempi liehumahan,
10 Kunnia kukostamahan,
Yli kuuen kirkkokunnan,
Yli kappelin kaheksan!
Sian nahka silmiltäsi,
Koiran nahka korviltasi,
15 Päältäsi pahat pakanat.
Naiaanpa nasanenätkin,
Jouetaanpa jormunaamat;
Miks' ei siis sinua naia
Suon kukaista, maan kukaista
20 Kaiken kaupungin kukaista,
Vesiheinän hempeyttä,
Kastekorren kauneutta,
Makeutta mesimarjan!
Ei naitu naintavuonna,
25 Kirsivuonna kihlattuna,
Viety viimeissä kesänä.
Hei Lempi, heräjä Lempi
Tämän lapsen lantioille,
Tämän peipposen perälle!
30 Nouskoon kiihko kiimasuosta,
Häkärä häivy perästä,
Tallista orihin kiihko,
Tamman kiihko tanhuasta,
Lepiköstä lehmän kiihko,
35 Kissan kiihko kiukuasta,
Kasin pienen karsinasta,
Penun pienen penkin alta.
Ei sitte sinä ikänä,
Jota ei tänä kesänä,
40 Lempi nousse liehumahan,

- 20 Lenti kokko koilta ilman,
Havukkainen halki taivaan;
Siipi taivoa tapasi,
Toinen vettä viepraeli;
Kahteleiske, käänteleikse,
25 Liitteleikse, laatteleikse,
Liitti neien linnan päälle,
Neien linna liinakatto,
Nokalla kolisteleepi,
Jo tähän pääsi sisälle.
30 Kuin sitte sisälle pääsi,
Kahteleikse, käänteleikse,
Kuk' on hienoin höyheniltä,
Kuka sulilta sulovin,
Senpä kokko kopristaapi,
35 Havukkainen haivertaapi;
Jok' on kaunis kasvoiltansa,
Sekä varrelta valittu.
„Mistä tiesit terholainen,
Osmolainen tien osait,
40 Tämän neion nousevaksi,
Vasta kasvavan kanasen?”
„Siitä tiesin terholainen,
Osmolainen tien osain,
Isosi hyvältä kuulu,
45 Kuulu kullalta mereltä,
Hopehilta lainehilta;
Emosi hyvältä kuulu;
Syötti vierahat väkehen,
Nosti leivät leppehesti.”

- Kunnia kukostamahan!
Nouse Lempi liehumahan,
Kunnia kukostamahan.
Nouse nuorin nostamata,
45 Tervaköysin tempomata.
Jos et nouse niin mä noiuun,
Jos et kiihy niin mä kiruun.
Linnat liikku, järvet läikky,
Vuoret vaskiset vapisi;
50 Miks' et siis sinäin liiku?
Liiku liikuteltaessa,
Järky järkyteltäessä!
Taitin mä vastan varvikosta,
Otin vettä lähtehestä,
55 Pesemään mun pienostani,
Puhistamaan pulmostani.
Niinkuin pulmosen puhistit,
Niin pese Jesus piikasi
Naisten naarojen sanoista,
60 Pakinoista parratonten,
Pakinoist' on partasuien!
Ken on päälle tahtoneepi,
Kahtokoon metosin silmin,
Lemmen silmin liehaahon,
65 Paah nyt kullat kuultamahan,
Hopeat helistämähän!
Tästä vastasta hyvästä
Kuin lienee lehtien luku
Niin on miestä tahtomassa.
70 Tästä vastasta hyvästä
Kuin lienee urpien luku,
Niin lie luku sulhasien.
Nostin Lemmen liehumahan,
Kunnian kukoistamahan;
75 Tulipa metinen pilvi
Metisestä taivosesta,
Mettä taivahan navalta.
Vielä meidän piikalasten
80 Tuleepi Turusta viejät,
Pojat toiset Torniosta.

Väinämöisen kiellot

[Kesälahti]

- Kielti vanha Väinämöinen
Kukkaroa paikattua
Vyöltä miehen naimattoman
Kielti vanha Väinämöinen
5 Maantiellä makoamasta,
Syänyöllä huutamasta,

- Venehestä vieremästä,
Paatista parahtamasta.
Kielti vanha Väinämöinen
10 Syömästä siian suolta,
Hauin vuolta vuolimasta,
Ahvenan alasta puolta

Lasta uneen kylvettäissä

[Ilomantsi]

- Mist' on pulmat puuttunna,
Taikiat tapahtunna?
Kivistäkö, kannoistako,
Vai on vanhoista akoista,
5 Vai on vatturaunioista,
Vai on siitä seipähästä,
Joss' on korppi koinittuna,

- Musta lintu mulkuttuna?
Tule turva Jumalasta,
10 Helppo hengen haltiasta
Vara vaimoista pyhistä,
Turva Luonnon tyttäristä.
Uni ulkona kysyypi,
Unen poika porstuasta,
15 Koukkaapi oven takana:
„Onko lasta kätkyessä,
Onko pientä peittehessä,
Vakaista vaattehissa?”

- Tule tuutuhun Unonen,
20 Käy Unonen kätkyhyini,
Lapsen pienen peitteeseen,
Vakahisen vaateisiin;
Anna maata lapsen pienen,
Levätä vähäväkisen.
25 Nukuta Jumala lasta,
Makahuta Maariainen;
Saisi liikkakin levätä,
Lapsen orja olla jouten.
Läkkää nyt maata maan luvalla,
30 Maan luvalla, puun luvalla,
Kaiken kartanon luvalla.
Maaria makahuttaon,

- Jumala ylös nostaohon
Jumalata kiittämähän,
35 Jesusta ylistämähän.

Sairaita kylvettäissä

[Ilomantsi]

- Mistä puuttu pulmahinen,
Mistä taikia tapahtu?
Kivistäkö, kannoistako,
Vai on vanhoista akoista, jne
5 Tietomiesten tienohilta,
Lakkipäien lainehilta,
Noitien noronenistä,
Mäkipäistä möyrymiesten,
Mullista muhajavista,
10 Maista liikuteltavista,
Lummetkoirain koista,
Kalmalaisten kartanoista,
Karhun kiljun kalliolta,
Revon reuvuntasialta,
15 Jäniksen jävintämaalta?
Ukko taivain napanen,
Remopilviin reunahinen!

- Piä pilvistä keräjä,
Sätehistä neuvo selvä;
20 Nosta lonka luotehelta,
Pilvi pitkältä perältä,
Kolo kolmelta taholta,
Yheksältä yhjältä,
Nurin puolin nyhjältä;
25 Sa'a kyitä käärmeiä,
Sa'a rauiasta raetta
Noien noitien norolle,
Tietomiesten tienohille jne
Tuhat tuttua tuleepi,
30 Sata herran sankaria
Ylähältä taivosesta.
Ne tuopi tulisen miekan,
Parahalta paimenelta.